

Sygn. akt VIII U 1286/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2022 r. w Gliwicach

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 września 2020 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1286/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 września 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił J. D. przeliczenia wysokości pobieranej emerytury na podstawie art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W szczególności ZUS podkreślił, że odwołujący nie spełnił warunków do przeliczenia jego emerytury według reguł określonych w art. 110a ustawy z uwagi na fakt, że wykazane przez odwołującego zarobki pozwalają na wyliczenie maksymalnego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, na poziomie który nie przekroczył 250%.

W swoim odwołaniu i w toku procesu ubezpieczony nie zgodził się z powyższą decyzją w zakresie w jakim nie dokonała ona przeliczenia jego świadczenia na podstawie art. 110a i wniósł o ponowne przeliczenie emerytury, z uwzględnieniem reguł określonych

w tym przepisie. W uzasadnieniu podnosił, iż w jego ocenie, odtworzone przez biegłego zarobki, pozwolą na wyliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru na poziomie umożliwiającym wnioskowane przeliczenie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił, co następuje :

Ubezpieczony J. D. od 1 lipca 1990r. uprawniony jest do emerytury górniczej. Do ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy przyjął jego zarobki z okresu 3 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1987r. do grudnia 1989r., zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ograniczono do 250%.

Decyzją z 2 września 2015r., organ rentowy odmówił odwołującemu przyznania prawa do ponownego obliczenia emerytury z uwzględnieniem reguł określonych w art. 110a ustawy emerytalnej.

Następnie 10 września 2020r., ubezpieczony ponownie wystąpił do organu rentowego o przeliczenie emerytury. We wniosku wprost zaznaczył, że domaga się przeliczenia emerytury z uwzględnieniem reguł określonych w art. 110a ustawy emerytalnej. Do wniosku tego dołączył zaświadczenie Rp-7 z 19 sierpnia 2020r., potwierdzające jego zarobki z KWK (...), za lata 1957 – 1991 oraz kopię legitymacji ubezpieczeniowej, gdzie wskazano jego zarobki z KWK (...), za lata 1960 – 1967.

Załatwiając powyższy wniosek, organ rentowy dokonał symulacyjnego wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem zarobków przypadających za lata 1958 – 1991, a wykazanych w powyższych zaświadczeniach Rp-7. Wwpw obliczony, zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego, w oparciu o zarobki z 20 najkorzystniejszych lat, z ww. okresu, wyniósł 200,83 %. W efekcie organ rentowy 30 września 2020r. wydał zaskarżoną decyzję.

Niezależnie od powyższego, Sąd w toku procesu zwrócił się do Spółki (...) S.A. o nadesłanie akt osobowych i płacowych odwołującego z okresu jego pracy w KWK (...). W odpowiedzi (...) S.A. nadesłała kopię żądanych akt.

Nadto w toku procesu (...) S.A. nadesłała zaświadczenie Rp-7 z 8 października 2021r., potwierdzające zarobki ubezpieczonego z KWK (...), za lata 1960 – 1967 uwzględniające zapisy w jego legitymacji ubezpieczeniowej. Dalej przesłała Rp-7 z 2 marca 2022r., potwierdzające zarobki ubezpieczonego z KWK (...), za lata 1957 – 1959 i 1968 – 1979, uwzględniające zapisy z dokumentacji osobowej i płacowej ubezpieczonego z przyjętą pełną wartością węgla deputatowego i specjalnego wynagrodzenia z Karty Górnika.

Na podstawie przedłożonych zaświadczeń Rp-7 (k.65 i 90), legitymacji ubezpieczeniowej (k.44), dokumentacji osobowej (plik k.24), a także symulacyjnego wyliczenia ZUS (k.100), Sąd ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne J. D. wynosi:

- za rok 1957 – 1.500,00 zł,
- za rok 1958 – 18.000,00 zł,
- za rok 1959 – 18.000,00 zł,
- za rok 1960 – 38.457,00 zł,
- za rok 1961 – 33.098,00 zł,
- za rok 1962 – 31.416,00 zł,
- za rok 1963 – 47.787,00 zł,
- za rok 1964 – 54.360,00 zł,
- za rok 1965 – 47.919,00 zł,

- za rok 1966 – 52.126,00 zł,
- za rok 1967 – 64.529,00 zł,
- za rok 1968 – 24.600,00 zł,
- za rok 1969 – 26.088,00 zł,
- za rok 1970 – 25.200,00 zł,
- za rok 1971 – 25.200,00 zł,
- za rok 1972 – 25.200,00 zł,
- za rok 1973 – 25.200,00 zł,
- za rok 1974 – 52.700,00 zł,
- za rok 1975 – 55.200,00 zł,
- za rok 1976 – 56.700,00 zł,
- za rok 1977 – 61.200,00 zł,
- za rok 1978 – 61.200,00 zł,
- za rok 1979 – 61.200,00 zł,

W oparciu o te założenia Sąd ustalił, iż wwpw z najkorzystniejszych 20 lat wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu, tj. z lat: 1960-1967 i 1980-1991 wynosi 242,93 %.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie kopii akt osobowych ubezpieczonego (plik k.24) i jego akt emerytalnych dołączonych do akt sprawy, zaświadczeń Rp-7 (k.65 i 90), legitymacji ubezpieczeniowej (k.44), a także symulacyjnego wyliczenia ZUS (k.100).

Sąd w podzielił zapisy przedstawionych przez ubezpieczonego zaświadczeń oraz legitymacji ubezpieczeniowej, jak również zapisy zaświadczeń Rp-7, gdzie potwierdzone były faktyczne zarobki ubezpieczonego z uwzględnieniem zapisów jego dokumentacji osobowej oraz pobierania przez niego dodatku z tytułu Karty Górnika oraz prawa do deputatu węglowego.

Wprawdzie ubezpieczony domagał się przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu emerytur i rent, na okoliczność odtworzenia zarobków odwołującego za lata 1968 – 1979, jednak postanowieniem na rozprawie w dniu 15 czerwca 2022r., Sąd pominął przeprowadzenie tego dowodu na podstawie art. 235² § 1 pkt k.p.c. W szczególności Sąd miał na uwadze, że wynagrodzenia odwołującego za sporny okres zostały wykazane

w zaświadczeniach Rp-7 wystawionych przez następcę prawnego jego pracodawcy, który uwzględnił wszelkie dostępne w dokumentacji osobowej i legitymacji ubezpieczeniowej informacje w zakresie składników wynagrodzenia odwołującego. Natomiast inne składniki wynagrodzenia, nieuwzględnione w tych zaświadczeniach, w żadnej mierze nie wynikają

z pozostałej części materiału dowodowego pod postacią zachowanej dokumentacji.

Równocześnie Sąd w pełni podzielił wyliczenia organu rentowego, które oparte są na danych uzyskanych z opisanych wyżej zaświadczeń, zaś odwołujący nie kwestionował ich pod względem matematycznym.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych i rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. D. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań należy stwierdzić, że w postępowaniu przed Sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym również ustalania wysokości emerytury, przedmiot rozpoznania Sądu ograniczony jest przedmiotem zaskarżonej decyzji. Przy czym przedmiot samej decyzji determinowany jest roszczeniem ubezpieczonego wyartykułowanym wprost w jego wniosku. W niniejszej sprawie przedmiotem rozpoznania jest natomiast decyzja odmawiająca przeliczenia emerytury z nową kwotą bazową, tj. na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej, wydana w załatwieniu wniosku ubezpieczonego z 16 października 2017r., w którym wprost o takie przeliczenie się zwracał.

Zgodnie z treścią art. 110a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.) wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%.

Zgodnie z ust. 2 ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz.

Art. 110a znajduje zastosowanie do przeliczenia emerytur przyznanych na starych zasadach tj. obliczonych w myśl art. 53 ustawy emerytalno-rentowej, gdzie bezpośredni wpływ na wysokość świadczenia ma kwota bazowa oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy mając na uwadze istniejący stan faktyczny i treść obowiązujących przepisów należy odwołanie uwzględnić, a tym samym przyznać odwołującemu J. D. prawo do obliczenia emerytury z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu ponownego przeliczenia świadczenia, czy też nie i jakie są tego przyczyny.

Bezspornie ubezpieczony pobiera emeryturę obliczoną na starych zasadach i po przyznaniu świadczenia, tj. po roku 1991 kontynuował podleganie ubezpieczeniom społecznym i tym samym wskazał podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne przypadającej choć w części po przyznaniu świadczenia.

Przechodząc do dalszych rozważań należy stwierdzić, że art. 110a ustawy, znajdzie zastosowania do ubezpieczonego, który spełnił wymagane w nim przesłanki. Z kolei ubezpieczony przedstawił wprawdzie zarobki, choć w części tj. od roku 1991, przypadające po przyznaniu prawa do emerytury, jednak równocześnie zarobki te pozwoliły na ustalenie maksymalnego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury, na poziomie nie przekraczającym 250%, bo jedynie 242,93 %.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

Trzeba także wskazać, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257).

Ponadto, w sytuacji, gdy fakt zatrudnienia odwołującego jest niewątpliwy, dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 19.01.1994r., III AUr 494/93, PS-wkł 1994/6/18).

W rozpoznawanej sprawie przedmiot sporu sprowadzał się do odtworzenia wysokości wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczonego w okresie jego zatrudnienia w KWK (...) w latach 1957-1978.

Jak wyżej wykazano Sądowi nie wiążą ograniczenia dowodowe, takie jak w postępowaniu przed organem rentowym i Sąd może ustalać wysokość wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich. Kluczową jednak kwestią jest, że muszą w rzeczywistości istnieć takie dowody jak choćby szczątkowa dokumentacja osobowa, w oparciu o którą można by potwierdzić takie dowody pośrednie, jakimi mogą być zeznania świadków, czy też zapisy w ich dokumentacji emerytalnej.

Nie można wysokości zarobków, stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wysokości wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Przy obliczaniu wysokości podstawy emerytury, bierze się zatem pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego w określonym czasie wynagrodzenia. Tym samym,

w sprawie o ustalenie podstawy wymiaru składki, należy dokładnie określić wysokość wszystkich składników wynagrodzenia, które mają być uwzględnione – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 22 września 2015r. III AUa 370/14 (LEX nr 1927664).

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie

i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 3 czerwca 2015r. III AUa 535/14 (LEX nr 1781979).

Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające

z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia - oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników - nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia. Dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków (jak np.: potwierdzanie wystąpienia okresu składkowego poprzez zeznania świadków, że dana osoba w określonym okresie faktycznie wykonywała pracę). Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury - wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 31 marca 2015r. III AUa 1807/14 (LEX nr 1814849).

Reasumując, Sąd uznał że J. D. nie ma prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej.

Wobec powyższego, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Sędzia Anna Capik – Pater